

Terje Alfnes
Grusveien 16A, NO-1430 Ås
Tlf. 64 94 11 68, mob. 918 61 149
E-post: ast.alfnes@online.no

MERKNADER TIL FORSLAG AV 28.6.2012 TIL ENDRINGER I GRAVFERDSFORSKRIFTEN

Av Terje Alfnes, 6.11.2012

*Visjon: Gjøre kirkegården til bygda/byens vakreste sted,
et kulturminne for ettertanke og refleksjoner tilpasset samfunnsutviklingen*

Bakgrunn

Som pensjonist har jeg engasjert meg i utviklingen av våre kirkegårder med særlig vekt på å tilpasse tilbudet til samfunnsutviklingen. Jeg har vært medlem i Kirkegårdsgruppa 2007, og dennes representant i et felles utvalg med Hamar bispedømmeråd og kirkevergelaget i dette bispedømmet for bedre tilpassing av kirkegårdstilbudet til dagens samfunn.

Nå er jeg medlem i flere nyopprettete interessegrupper for spesielt å få tilpasset kirkegårdstilbudet til at vi flytter så mye mer enn tidligere slik at stellet av tradisjonelle gravsteder blir vanskelig, og en hensiktsmessig tilpassing til den økte innvandringen. Det er et viktig integreringstiltak å gi våre nye landsmenn et likeverdig tilbud som oss etnisk norske den dagen de trenger gravplass. Vi må finne og tillate løsninger som forener våre norske kirkegårdstradisjoner med kravene i de "fremmede" religionene som stadig flere i Norge nå bekjenner seg til.

Fordi brorparten av merknadene som her framføres ikke er sugd fra eget bryst men først er lansert av andre i de mange fora hvor jeg har fått anledning til å delta, så benyttes *vi-formen* i det etterfølgende. Som referanse benyttes så langt den rekke nummereringen i FAD sitt Høringsnotat juni 2012. Av de spesifikke kravene som er foreslått, kommenteres bare de vi mener bør endres, og begrenset til forhold vi mener å ha kompetanse til å mene noe om.

Tegnforklaring

1. *Kursiv er benyttet til endringsforslagene.*
2. **Halvfeit kursiv i mindre skrift** er benyttet som referanse til andre innsendte merknader.
Oversikt over disse referansene er gjengitt i kapittel F bakerst i vår høringsuttalelse.

A. Målsetting

En forskrift skal gi nødvendig klargjøring av lovteksten for entydig praktisering av loven. Dette stiller ekstra store krav til gravferdsforskriften, både fordi forvaltningen her i så stor grad er tillagt organ rekruttert fra bare deler av de direkte berørte, og flere og flere av de direkte berørte vil være innvandrere med liten kjennskap til norske styringssystem, lovverk og kultur.

Kravene i denne forskriften må derfor uttrykkes spesielt lettforståelig og entydig, og forskriften må forklare uklarhetene i gravferdsloven så godt at supplerende forklaringer fra departementet kan begrenses til et minimum. Forskriften må også formidle sentral informasjon fra andre lover som sterkt griper inn i reglene for gravlegging, kanskje mest naturlig oppgitt i en særskilt **veileder** (jf. **UMB siste avsnitt**). Dette målet er ikke oppfylt i utsendte høringsforslag, så forslag til bedre måloppfyllelse er vektlagt dels under kapitlet nedenfor og i merknader til de enkelte paragrafer.

B. Generelle forhold og krav

Veileder til lov og forskrift

Den reviderte gravferdsloven gjeldende fra 1.1.2012 og nå forslaget til tilhørende forskrift, har etter vår oppfatning i for liten grad tatt hensyn til seinere års samfunnsutvikling. Ikke minst gjelder det vår økte flytting så stull av opprinnelige graver og det viktige sorgarbeidet vanskeliggjøres. Likeledes behovet for og integreringen av våre mange nye landsmenn, og alle nye tilbud som drar fokus bort fra tradisjonelt stull av våre gravsted, trekker i samme retning.

Mange mener også at det vil tvinge seg fram flere grunnleggende endringer i ansvarsforholdet mellom menighetsråd/fellesråd og bispedømmeråd på den ene siden og kommunen og Fylkesmannen på andre siden. Er det f.eks. logisk at bispedømmerådet skal være godkjenningssinstans for tilleggsgrofting på gravplassen. Har ikke kommune og Fylkesmann langt bedre kompetanse på dette feltet? Og skal Den norske kirke fortsatt sitte med hele ansvaret når deres andel i befolkningen avtar så sterkt?

Vi må påregne at endringer kan komme raskt. Departementet har f.eks. allerede et drøyt halvår etter ikrafttreden av loven nedsatt en arbeidsgruppe for å vurdere den uheldige særregelen om adgang til å innkreve en egen avgift ved kremasjon. Samtidig er vi bare i startgropa hva angår erfaring med f.eks. navnet minnelund, og vi veit ennå heller ikke hvor stabiliseringspunktet blir liggende mellom de ulike "fremmede" religioner når vi kommer til 3.-4. generasjons innvandrere. Da må vi forvente en rekke "blandingsekteskap" mellom ulike religioner og livssyn, og det krever nytenking hva angår oppdeling i separate gravfelt. Vi tror ektefeller/samboere heller vil bli gravlagt sammen enn å bli splittet etter tro.

*I denne situasjonen bør det i tilknytning til forskriften utarbeides en **fyldig veileder**, dels for å orientere om forhold som vanligvis ikke beskrives tilstrekkelig detaljert i lov eller forskrift, dels for å peke på utviklings- trekk som det bør tas hensyn til ved utvidelse/utbedring og anlegg av nye gravplasser. **Se også UMB siste avsnitt.***

Viktige punkt i veilederen vil være:

- a) **Definisjon/beskrivelse av de viktigste, spesielle forvaltningsmyndighetene omtalt i lovverket.**
Det gjelder bl.a. menighetsråd, fellesråd, menighetsmøter/soknemøter, gravplassutvalg/-nemnd, bispedømmeråd, kommune, fylkesmann og ansvarlig departement.
  - b) **Spesifikke og generelle benevnelser og -uttrykk med spesiell betydning knyttet til gravplasser benyttet i gravferdsloven med tilhørende forskrift og i kirkeloven, herunder oversikt og beskrivelse av alle typer gravlegging som tilbys i Norge.**
Eksempelvis grav, gravminne, minnesmerke og ikke minst det nye sentrale begrepet "gravplass". Sistnevnte er et generelt uspesifikt begrep som de fleste stedene i lov og forskriftsforslag er avlønningssord for "kirkegård". Men vedrørende § 24 bruker departementet begrepet den "enkelte gravplass" og sier litt seinere at bestemmelsen retter seg mot "enkelttilfeller", altså en eller få graver. Slik tvetydighet/usikkerhet må ryddes av veien.
- Begrunnelse: Forholda i pkt. a og b er helt nødvendig å klargjøre, ikke minst av hensyn til integreringen av våre nye landsmenn med andre gravskikker. De må finne alt på en plass uten å måtte leite i ulike ordbøker og lover, forskrifter eller rundskriv.
- c) **Orientering om igangsatte og planlagte utredninger og forventete fordeler ved nye løsninger som er under utvikling og som kan medføre endringer i lov eller forskrift.**

Eksempel gravferdsloven §10: *Det bør opplyses om den igangsatte utredningen av om bestemmelsen "For kremasjon kan det kreves avgift" kan fjernes, og at gravplassmyndighetene derfor bør vurdere særlig nøye om de er tjent med å benytte denne diskriminerende bestemmelsen som forsinker overgangen til besparelsene og øvrige fordeler som ligger i kremasjon.*

Begrunnelse: I mangel av andre velfungerende informasjonskanaler fra departementet og ut til de lokale fellesråd, ligger det store besparelser ved å utnytte veilederen som her foreslått.

Etablert praksis og lokale valg

Sammenlignet med 1997-utgaven begrunnes flere forslag i foreliggende høringsforslag ut fra etablert praksis og det nye prinsippet at flere forhold skal kunne avgjøres av de lokale gravplassforvalterne og kommunen gjennom enkeltvedtak eller gravplassvedtektene, eller regionalt av bispedømmerådene. Eksempler finnes f.eks. i foreslåtte § 15a med regulering gjennom lokale vedtekter ut fra ulik praksis, i § 5 om stenging av enkeltgrav eller gjennom vedtektene for større områder, og i § 23 hvor fellesrådet kan fravike bestemmelsene i paragrafen, dvs. en lokal dispensasjonsrett.

Dette må være riktig prinsipper som pga. lokale skikker, forhold og nå også betydelige innvandrergreper, samt utbygging av tekniske rammebetingelser og tilbud, bør tas i bruk i enda større grad enn foreslått. Da vil bl.a. nye hjelpemidler raskere kunne tas i bruk enn om vi må vente på sentralstyrte beslutninger som skal passe for alle. Og ikke minst må samfunnsutviklingen hvor folk nå flytter så mye at færre og færre blir boende nær stedet hvor deres kjære er gravlagt, bety at forskriften ikke bare bør tilpasse seg "etablert" praksis, men også andre nye løsninger som mer forsøksmessig er lansert for å imøtekomme nye behov. Og muligheten for tilpassing til lokale forutsetninger og ikke å forglemme lokale tradisjoner som er så viktig i vårt langstrakte land, vil bedres betraktelig.

De her omtalte forholda kan enklest og for framtiden raskest imøtekommes ved å åpne for mer delegering av avgjørelsene til de lokale forvalterne. Vår stigende andel "fremmede" religioner gjør at en stadig mindre andel tilhørere Den norske kirke. Denne delen av samfunnsutviklingen gjør at parallelt med overgang til mer lokal selvråderett, også bør vurdere å flytte flere funksjoner fra fellesråd til kommunen og overvåkingen fra bispedømmeråd til Fylkesmannen.

Der loven begrenser en tidsmessig utvikling, bør en åpne for å dispensere for utprøving. Oftest styrt og informert om fra departementet, men så raskt som forsvarlig delegert til bispedømmeråd og fellesråd og etter hvert naturlig overlatt til hhv. Fylkesmann og kommune.

C. De enkelte paragrafer i forskriften

§ 2: Her bør den foreslåtte tilleggssetningen i 2. ledd utvides og skjerpes til å lyde:

"Ved anlegg, utvidelse ---- skal behovet for særskilt tilrettelagte graver, herunder navnet gravlund, ivaretas."

Begrunnelse: Det vises til de betydelige fordelene med navnet minnelund/-sted som anført av **Interessegruppen pkt. 1**. I tillegg er løsningen fortsatt ukjent og utilgjengelig i mange kommuner, og utbredelsen hemmes av mangelfull informasjon uten utnyttelse av stordriftsfordelene, samtidig som løsningen har vakt stor interesse blant brukere som har fått skikkelig innføring i den. Derfor mener vi at det er behov for en skjerpet opplysnings- og vurderingsplikt av løsningen når det blir behov for å skaffe flere gravsteder.

For øvrig er vi tvilende til den foreslåtte overføring av reguleringsarbeidet til kommunen i nåværende situasjon, den bør vurderes lagt på vent inntil hele eierskapet til gravplassen kan bli overført til kommunen.

Jf. en forventet generell overføring av ansvaret fra fellesråd til kommunen ut fra det unaturlige at ansvaret for noe som gjelder alle skal fortsette å forvaltes av bare en av trosretningene slik kommentert ovenfor. **(Se også UMB pkt. 4.1 og Bergen 4.1)**

§§ 2, 4 m.fl.: **Avledete, oppkonstruerte ord.** *Vi viser til og støtter advarselen mot den ukritiske oppkonstruksjonen av nye, avledete ord som departementet har foretatt. Se Agder & Telemark pkt. 3.1 og UMB pkt. 5.*

§ 4: *Det må tydeliggjøres at formuleringen "rekker og kolonner" også innbefatter at disse kan være buete, og at også mer frittliggende graver vil være tillatt der dette er naturlig ut fra tilgjengelig plass.*

Begrunnelse: Vi slutter oss til uttalelsen fra **UMB siste avsnitt pkt. 5**. Og hva angår nye, tilpassete navn/-betegnelser, vil muligens de øvrige kommentarene fra **UMB i pkt. 5** gi tilstrekkelig åpning for både buete rekker/kolonner og frittliggende graver som her poengtert av oss.

§ 7: Gjerde og port. *Vi støtter forslaget fra UMB.*

Se merknad **UMB § 7** og **Bergen overskrift "Porter"**.

§ 7: *Vi støtter at foreslåtte tillegg "Gravplassen skal tilrettelegges etter gjeldende regler for universell utforming." endres til:*

"Ved anlegg, utvidelse og vesentlig endring skal gravplassen tilrettelegges etter gjeldende regler for universell utforming. Ved etablerte gravplasser tilrettelegges det i den grad det er faktisk mulig."

Se forslag og begrunnelse fra **Enebakk, Oppgård, Ski og Agder & Telemark kap. 6.**

§ 8: Den nye setningen bør endres til:

"På et gravfelt som er tatt i bruk, kan det bare legges nye dremsledninger når det er godkjent av kommunen", ev. Fylkesmannen.

Begrunnelse: Her må en kunne påbegynne en overføring til allerede etablerte organ med fagkompetanse på området framfor å bygge opp ny kompetanse i et organ uten naturlige forutsetninger. Og behovet for denne tjenesten må vel også forventes å bli begrenset. For endringen til **gravfelt** se merknadene fra **Enebakk, Oppgård, Ski** og **UMB pkt. 7.2.**

§ 12: Tillegg: *Begrepet "virkedager" i lovteksten bør forstås som hverdager mandag - fredag med fratrekk av ev. helligdager blant disse. Fellesrådet kan ut fra lokale kjølemuligheter m.m. gi dispensasjon fra denne fristen.*

Begrunnelse: Primært hadde vi ønsket at fristen helt og holdent kunne bli fastlagt lokalt ut fra tilgjengelige kjølemuligheter m.m. på stedet. Hvis/når det ikke går så lenge lovteksten ble som den ble, bør fristen tøyes lengst mulig. Med folks nye reise- og bosettingsmønster i både inn- og utland, og økte krav til regulert arbeidstid og ferieavvikling for prestene, vil det selv om 10-dagers fristen tøyes lengst mulig, oppstå tilfelle hvor tiden blir for knapp til at alle pårørende kan få deltatt som ønskelig. Derfor bør det også innføres en dispensasjonsmulighet.

§14, 1. punktum: *Urnegrav skal være minst 0,5 x 0,5 m, dvs. 0,55 m².*

Begrunnelse: Tiden er "overmoden" for å rydde opp i begrepet "urnegrav" for å komme på linje med definisjonen av kistegrav. I någjeldende forskrift §14 benyttes dette begrepet om en grav på minst 2,25 m². I høringsforslaget pkt. 9 skrives at det er vanlig med graver på 0,5 x 0,5 m, noe som gir en størrelse på 0,25 m², og dette er allerede innført i gjeldende forskrift §15 og bør derfor bli det framtidige felles kravet/definisjon på en urnegrav.

§14, 2. ledd: *Kravet til jordoverdekning for (aske?)urner bør reduseres til 0,4 m.*

Begrunnelse: En drøy spadedybde bør generelt være tilstrekkelig for denne type rester. (Se også **Bergen pkt. 7.3.1, Agder & Telemark pkt. 7.3.1** og **UMB pkt. 7.3**) Snakker vi noen gang om annet enn urner for aske i gravleggings-sammenheng slik at "aske" kan sløyfes i betegnelsen her? Hvis ja, bør en heller i den **veilederen** vi foreslår definere "urne" slik det skal forstås i gravferdssammenheng.

§15a: Følgende forhold i forslaget må endres:

1. *Beskrivelse og krav må tillate "symbolsk" flytting av navn og data fra enkeltgravminne, som slettes på samme eller annen gravplass, til den felles navneplassen på "minnesmerket".*
2. *Kravet om atskilte urnegravfelt for anonym og navnet minnelund må fjernes.*
3. *Det må tydeliggjøres at det ikke eksisterer noe maksimalkrav til avstand mellom minnesmerke og gravplassen.*
4. *Formuleringen "Plassering av grav på navnet minnelund kan gjøres kjent" bør begrenses til kun å omfatte at pårørende kan få være med ved nedsettelsen av urnen.*
5. *Det må klargjøres at avdødes navn og data kan påføres minnesmerket også ved askespredning, enten denne har skjedd på fjellet, i havet eller på andre godkjente områder, herunder på egne områder inne på gravplassen slik allerede er foreslått av enkelte, et forslag vi støtter.*
7. *Ved siden av å finne en hensiktsmessig "nøytralt" betegnelse for bruk i forskriften for det som i høringsnotatet er betegnet "minnelund", må det også lages en entydig definisjon av hva som menes med "minnelund", noe som mest hensiktsmessig kanskje best kan komme med i en tilhørende veileder til gravferdsloven og forskriften.*

Begrunnelser: Se **Interessegruppen pkt. 1-5** og **7** og **UMB pkt. 9** og **"Aske etter kremasjon" og Seminar gr.svar 1 pkt. 3-6.**

§ 18: *Det må skrives i klartekst at urner kan gravlegges i flere nivåer, og heller ikke begrenset til bare to nivåer som for kistegravlegging, dog slik at nytt foreslått krav til overdekning i § 14 blir oppfylt. Og overskriften bør endres til "Gravlegging i flere nivåer".*

Begrunnelse: Det må ikke bli herskende noen tvil om at flere nivåer så absolutt må bli tillatt for urner. Formuleringen må også ta høyde for at nye urnematerialer med raskere nedbryting kan og bør utvikles slik at fredningstiden for urner rimelig raskt kan reduseres, kanskje i første omgang fra 20 til 10 år. I framtiden kan en kanskje endog tenke seg at urner kan nedsenkes i rør hvor en relativt raskt fyller på med nye urner, jf. våre merknader til materialkrav i §§ 29 og 31.

§21, *andre ledd endres til: «Kirkelig fellesråd kan gi tillatelse til at navn på person påføres gravminne eller minnesmerke for eksisterende graver et annet sted enn der vedkommende er gravlagt. Navnet må da fjernes fra det opprinnelige gravminnet eller minnesmerket». (Jf. merknad 1 og tilhørende begrunnelse til § 15a ovenfor)*

(I høringsnotatets oversikt gjengitt i kapittel 6 må det være trykkfeil at "og annet ledd første punktum" er med)

§ 24 *Vi stiller spørsmål ved om det er riktig å formulere kravene her i form av konkrete dimensjonskrav for bolter, fundamenter, fundament høyder, bredder på pukkssetting m.v. i stedet for mer allmenngyldige funksjonskrav. Vi gjør også oppmerksom på de av andre påpekte problemer i hellende terreng med denne angivelsesmåten. Jf. Bergen pkt. 10.2 og UMB pkt. 10.2.*

§ 25 *Vi mener det foreslåtte uttrykket "fundamentets bakre senter" ikke er entydig nok og må beskrives mer nøye her eller tas inn som en definisjon i foreslåtte Veileder.*

§ 28: *Fellesrådet bør gis myndighet til å fravike kistekravet forutsatt at alle de av departementet anførte betingelser blir oppfylt.*

§§ 29 og 31, materialkrav kister og urner: *Hvis det ikke allerede finnes, bør det omgående igangsettes utvikling av standardiserte prøvemetoder for materialnedbryting som kan nyttes av dagens produsenter, og utarbeides spesifikke nedbrytingskrav for både kister og urner knyttet opp mot prøvemetodene, ev. i flere klasser tilpasset ulike jordbunnsforhold.*

Begrunnelse: Så vel tidligere angitte materialkrav som det nå foreslåtte tillegget, er en særdeles upresis angivelsesmåte som helt har utgått på dato når produksjonen ikke lenger foregår lokalt med mulighetene for å høste erfaringer med forholda på de(n) lokale kirkegården(e). Alle veit hvor stor forskjell det er på ulike treslag og ut fra ulike vokseforhold, ja for f.eks. furu er det endog stor forskjell mellom ytre og indre del av stammen.

Og for urner sier "organisk materiale" svært lite om hvor raskt materialet brytes ned i jorda, bare den ene faktoren materialtykkelse vil gi store utslag. For urner bør det være mulig å kreve materiale som går i oppløsning allerede etter få uker hvis de f.eks. fuktes eller tilsettes et annet middel ved nedsettingen på gravplassen, noe som muliggjør en langt kortere fredningstid for disse enn dagens 20 år. Og f.eks. krav om å tåle postforsendelse trenger ikke gjelde for urner som aldri vil bli transportert på den måten, eller kravet kan oppfylles ved bruk av tilhørende spesialemballasje. For supplerende begrunnelse *se Sibi.*

§ 33 første ledd annet punktum bør endres til:

"Proteser og liknende som er operert inn i kroppen og som ikke brenner opp, skal skilles fra asken og gjenvinnes på en måte som kirkelig fellesråd finner forsvarlig."

Begrunnelse: Nedgraving av materiale som kan forurense jordsmonnet og/eller som ved gjenvinning kan bidra til redusert energiforbruk i verden, må være en foreldet metode anno 2012. Metoden bør derfor forbyes ved at "graves ned under en grav på gravplassen, eller" tas ut av teksten.

D. Andre viktige ikke omtalte forhold

1. Årlig invitasjon andre trossamfunn, Lovens § 23:

Her bør forskriften gi anvisning på hvordan dette kravet kan oppfylles.

Muligens kan kravet oppfylles gjennom en åpen invitasjon til **en type folkemøter**. Et annet alternativ kan kanskje være å sende invitasjon til **lokale adressater** ut fra årlige oppgaver fra de respektive hovedorganisasjonene. Et innsamlingsopplegg må i så fall organiseres fra departementet eller annen sentral enhet. Det finnes vel et tilskuddsregister hvor en kan vurdere hvilke organisasjoner som bør inviteres. Se for øvrig merknader fra **Enebakk, Oppgård og Ski**, hvor førstnevnte også opplyser at hele 70 ulike trossamfunn har representanter i deres kommune.

2. Innvielse av ny gravplass, Lovens § 5: I første setning står det:

"Tros- og livssynssamfunn som er virksomme på stedet, skal gis anledning til å gjennomføre en seremoni når ny gravplass tas i bruk." Med seremoni menes her det samme som tidligere ble kalt **vigsling**.

I forskriftsforslaget savnes en klargjøring av at det bør åpnes for "vigsling" av enkeltgraver, ev. anbefale en generell overgang til dette. Det kan f.eks. gjøres ved å innta "vigslingsritualet" i liturgi- eller alterboken som benyttes ved gravleggingen/-urnenedsettingen, og på en slik måte at den gjelder bare for denne personen.

Begrunnelse: "Vigsling" av enkeltgraver vil gjøre det enklere for de som ikke tilhører noen bestemt trosretning, og framfor alt vil det imøtekomme ønsket om å videreføre vår verdifulle tradisjon med familiegravsted. Endog i kjernefamilier vil det forekomme forskjellige trosretninger, noe vi må forvente vil øke i kommende generasjoner etter hvert som våre mange nye landsmenn blir integrert i det norske samfunnet. I tillegg kommer at oppdeling i separate gravfelt er mer arealkrevende fordi en aldri greier å få fylte opp alle feltene samtidig, og valg av gravsted ut fra gravfelt vil også gi mer uønsket diskusjon omkring vigslingsmomentet. **Jf. Seminar gr.svar 1 pkt. 9.**

3. Askespredning, loven § 20. Vi mener det bør arbeides for at bortsett fra i og nær drikkevannskilder og offentlige rom, bør askespredning tillates alle steder forutsatt innhentet tillatelse fra grunneier. For havområder og landareal uten spesifikk grunneier, må tillatelse innhentes fra fylket eller Staten. Og det bør også tillates å spre asken på et ev. tilrettelagt felt inne på gravlunden hvis dette er et lokalt ønske.

Begrunnelse: Vi mener at askespredning vil bli ønsket av flere etter hvert, og da bør betingelsene indikeres i forskriften allerede nå, ikke bare bortgjemt i Ot.prp., Innst.O. og rundskriv fra departementet. Flere har for lengst spurt hvorfor det ikke blir avsatt et åpent felt for askespredning på kirkegården hvis dette er et lokalt ønske? Men framfor alt, hvorfor skal det være så strenge restriksjoner på hvor asken kan spres utenfor kirkegården. I f.eks. India går det jo bra med en voldsom askespredning i elva Ganges. Så langt vi kan bedømme er der ingen hygieniske betenkeligheter knyttet til askespredning annet enn for drikkevannskilder, kun følelsesmessige forhold. **Jf. Vestfold pkt. 2.1, UMB "Aske etter kremasjon" og Seminar gr.svar 4 pkt. 6b og 6c.**

4. Kolumbarium. Vi støtter forslaget fra Bergen "Kolumbarium". Se også UMB "Aske etter kremasjon" og Vestfold pkt. 2.1.

Begrunnelse: Vi tror ikke at bruk av kolumbarium vil få noen stor utbredelse i Norge, og vi ser heller ingen store økonomiske eller arealmessige fordeler med slike anlegg. Men vi mener prinsipielt at lovverket skal åpne for størst mulig lokal valgfrihet, og dette bør avspeiles også i kommende forskrift.

5. Gravplassutvalg. Vi mener at det bør utarbeides anbefalte betingelsene for ett eller flere gravplassutvalg/-nemnder i hver kommune. I denne omgang bør slike utvalg sterkt anbefales opprettet av fellesutvalget, og ved "neste runde" påbys etablert, og da forhåpentligvis av kommunen.

Begrunnelse: Vi mener erfaringene med kirkegårdsutvalg er så gode at de bør gjøres obligatoriske så snart som råd. De bør oppnevnes av fellesråd/kommune blant gravplassinteresserte personer, hvor også alternative livssyn blir representert. Slike utvalg vil avlaste gravplassmyndighetene og ikke minst bedre kontakten med brukerne av gravplassene og øke det lokale engasjementet for løpende stell og vedlikehold. Og med den brede sammensetningen og den foreslåtte uttalelsesretten, vil disse utvalgene kunne være med å dekke opp den manglende innflytelsen fra alle tros- og livssynssamfunn på stedet. Utvalgene skal ha en **rådgivende funksjon** og avlaste og rapportere tilbake til gravplassmyndighetene. Men utvalgene bør i tillegg få en **formell uttalelsesrett** i viktige gravplassaker. **Jf. Seminar gr.svar 2 pkt. 6 og gr.svar pkt. 12.**

E. Sluttord

Vi slutter oss til oppsummeringen fra **Vestfold pkt. 1.1:**

- " A. Kremasjon som en del av gravferden må være verdiforankret i en faneparagraf på linje med gravplassforvaltningen. Kremasjon og urnegravlegging må sidestilles med kistegravferd.
- B. Ansvarsfordeling mellom myndighetene må bli tydeligere.
- C. Behandling av aske og askeurne må liberaliseres og tilpasses ut fra individuelle og kulturelle endringer."

Og vi vil samtidig framheve etterfølgende setning fra **Vestfold pkt. 1.3** at "endringsforslagene burde ta ytterligere konsekvens av endringene i vår kultur, og samtidig åpne for at nye endringer vil komme."

For øvrig slutter vi oss til alle merknadene fra **Vestfold** ut over de spesielle forholda vi selv spesifikt har kommentert foran.

F. Referanser

- Agder & Telemark:** Agder og Telemark bispedømmeråd av 12.10.12
- Bergen:** Bergen kirkelig fellesråd av 4.10.12
- Enebakk:** Enebakk kirkelige fellesråd av 12.10.12
- Oppegård:** Oppegård kirkelige fellesråd av 20.9.12
- Sibi:** Sibi AS kisteprodusent og urneleverandør av 9.10.12
- Ski:** Ski kirkelige fellesråd av 27.9.12
- UMB:** Universitetet for miljø- og biovitenskap, Inst. for landskapsplanlegging av 30.10.12
- Vestfold krem:** Vestfold krematorium udatert
- Seminar:** **Ønsker og forslag kirkegårdseminar Koppang 19.5.08.** Oppsummering gruppearbeid m.m. om utvikling minnelund/minnesteid på kirkegårder, sammenstilt av T. Alfnes 30.6.08, supplert 7.11.08. *"Msted-oppsum-Koppang082.doc"*

Terje Alfnes